Stockholms universitet

Version 2025-01-08

Kursbeskrivning för processrätt (18 hp), VT 2025

Kursbeskrivning för processrätt (18 hp), VT 2025 1

1. Allmänt om kursen 3

1.1. Tillträde till undervisning 3

1.2. Innehåll och målsättning 3

1.3. Förväntade studieresultat 4

1.4. Registrering och omregistrering 5

1.5. Avregistrering 5

2. Närmare om kursens uppbyggnad och pedagogik 6

2.1. Kursens övergripande pedagogik 6

2.2. Seminarier 6

2.3. Föreläsningar 7

2.4. Rättegångsbesök inklusive författande av rättegångsrapport 8

2.5. Rättegångsspel 8

2.6. Processrättskliniken 9

3. Skriftliga och muntliga övningar, obligatorier m.m. 9

3.1. Skriftliga och muntliga övningar 9

3.2. Obligatorier 10

3.3. Internationella och komparativa inslag 11

3.4. Samverkan med det omgivande samhället 11

3.5. Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort 11

4. Basgruppsindelning 11

5. Studieanvisningar 12

6. Litteraturlista 12

6.1. Kurslitteratur 12

Juridiska institutionen

Stockholms universitet
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Universitetsvägen 10 C
Södra huset, Frescati

Telefon: 08-16 21 68
E-post: pro@juridicum.su.se

Stockholms universitet

6.2. Studiematerial ... 13
7. Examination ... 13
7.1. Examinationsmoment ... 13
7.2. Tillträde till examination ... 15
7.3. Anmälan till flervalstentamen (dugga) och skriftlig tentamen ... 15
7.4. Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler vid den skriftlig tentamen ... 16
7.5. Betygskriterier ... 17
7.6. Tentamensresultat ... 22
8. Funktionsnedsättning ... 22
8.1. Allmänt ... 22
8.2. Examination ... 23
9. Studentinflytande och kursutveckling ... 23

Stockholms universitet

1. Allmänt om kursen

1.1. Tillträde till undervisning

För tillträde till undervisning krävs godkända resultat i de kurser som ingår i juristprogrammets första, andra och tredje termin samt fullgjorda obligatorier i Straffrätt. Studenter som inte uppfyller dessa förkunskapskrav måste söka dispens hos studievägledare för grundkurser före kursstart. Vi avråder från sådan dispens och *utgår i undervisningen ifrån att samtliga studenter har godtagbara materiella kunskaper i straffrätt och civilrätt*.

1.2. *Innehåll och målsättning*

Grundkursen i processrätt är en obligatorisk kurs inom ramen för juristprogrammet vid Stockholms universitet och omfattar 18 hp.

Inom ämnet processrätt behandlas formerna för domstolarnas rättskipning i främst brottmål, förmögenhetsrättsliga mål och familjemål. Rättegångsbalken innehåller ingående regler om hur parterna och domstolarna ska agera under olika skeden av tingsrättsprocessen och vad som gäller då ett mål överklagas till hovrätt och Högsta domstolen. De processrättsliga reglerna rörande rättskipningen i dessa instanser kan hänföras till den allmänna processrätten och det är på detta område som kursen har sin tyngdpunkt. Viktiga områden inom den allmänna processrätten är t.ex. rättegångshinder, forum, talan, kumulation, säkerhetsåtgärder, tvångsmedel, rättskraft, rättegångskostnad, bevismedel, bevisföring och bevisvärdering. Därtill kommer de olika momenten i själva rättegången, t.ex. förberedelse, huvudförhandling och dom i tvistemål samt förundersökning, åtal, huvudförhandling och dom i brottmål. Slutligen omfattar den allmänna processrätten även överrättsprocessen, dvs. reglerna om hur en rättegång går till i hovrätt och Högsta domstolen. Överrättsprocessen behandlar dels ordinära rättsmedel exempelvis överklagande, dels extraordinära rättsmedel t.ex. resning och domvilla. Grundkursen i processrätt omfattar även specialprocessrätt, t.ex. summarisk process, utsökning och konkurs samt alternativa former för tvistelösning såsom skiljeförfarande. Processrättsämnet kan, sett i vidare bemärkelse, sägas omfatta även förvaltningsprocessrätt, men detta ämne behandlas inte i processrättskursen utan i kursen Förvaltningsrätt med förvaltningsprocessrätt.

Ibland beskrivs processrätten som formell rätt, i kontrast till materiell rätt. Orden leder tanken, och en sådan beskrivning kan lätt ge intrycket att processrätten endast handlar om förfarandet och s.a.s. är tömd på innehåll. Beskrivningen av processrätten som formell rätt är emellertid missvisande. Processrätten kan i princip inte existera i ett vakuum utan förutsätter existensen av en materiellrättslig fråga, t.ex. frågan om parts yrkande (om viss rättsföljd) ska vinna bifall eller påståendet om att någon har begått en brottslig gärning. Det föreligger ett tätt samband mellan processrätten och den materiella rätten, där den senare också är beroende av den förra. En part som menar sig ha en materiell rättighet kan genom processrättens regler få denna rättighet ”materialiserad” genom att domstolen efter en rättegång

Stockholms universitet

meddelar en dom. Skulle svaranden vägra att rätta sig efter domen kan käranden i vissa fall via utsökningsrättens regler få sin rättighet tillgodosedd med tvång.

Processrättens relation till materiell rätt framträder också då man betraktar processens funktioner. Civilprocessens övergripande funktion brukar sägas vara att bidra till ett maximalt genomslag för ändamålen bakom de materiella reglerna. Det finns olika uppfattningar om hur detta sker, men ofta framhålls handlingsdirigering och konfliktlösning som de två viktigaste funktionerna. Ytterligare ett synsätt, vanligt i indispositiva tvistemål, är att processen ska säkerställa materiellt riktiga beslut. Straffprocessens funktioner varierar beroende på i vilket skede som processen befinner sig; under förundersökningsstadiet dominerar den brottsbekämpande funktionen (i vid bemärkelse) medan rättssäkerhetsfunktionen dominerar vid huvudförhandlingen.

Frågor om hur processen förhåller sig till den materiella rätten och om processens funktioner i samhället aktualiserar också olika vetenskapliga synsätt på hur processrättsliga regler ska tillämpas, där en spänning råder mellan en mer traditionell eller snäv rättsdogmatisk syn på rätten och en rättsrealistisk instrumentell syn på rätten. Eftersom rättskällorna i processrätten spänner över lång tid (förarbetena till rättegångsbalken är från första halvan av 1900-talet och Ekelöfs Rättegångsserie har givits ut och uppdaterats sedan 1950-talet) behöver processrättsliga problem också ofta betraktas i ett utvecklingsperspektiv. Därtill behöver de traditionella vetenskapliga perspektiven också kompletteras med andra perspektiv för att problemen ska kunna betraktas i en vidare kontext. Detta gäller t.ex. i frågor om statens användande av tvångsmedel mot enskilda, barns ställning i brott- och familjemål, villkoren för att parter med olika ekonomiska förutsättningar ska ha möjlighet att få civilrättsliga tvister prövade, hur skyddet för miljön kan tillgodoses inom miljöprocessen, hur domstolarna ska hantera europarättens genomslag etc. Inte minst inom bevisrätten visas också processrättens förhållande till andra vetenskaper, exempelvis psykologi, sociologi, sannolikhetsteori och logik.

I kursen diskuteras, mot bakgrunden ovan, metoderna för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten. Genom seminarieundervisningen, som utgår från basgruppsmodellen, tränas studenterna i problembaserat lärande genom att identifiera och bedöma processuella frågeställningar i olika konkreta fall. Genom rättegångsspelet ges studenterna därtill ett tillfälle att utveckla förståelsen för den praktiska tillämpningen av processrätten, däribland möjligheten att analysera praktiska problem samt utforma och utföra processhandlingar i tal och skrift.

1.3. *Förväntade studieresultat*

Kunskap och förståelse

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

Stockholms universitet

– visa kunskap i, och förståelse av centrala processrättsliga frågeställningar, inbegripet den processrättsliga systematiken och terminologin.

Färdighet och förmåga

Efter genomgången kurs förväntas studenten individuellt och i grupp kunna:

– visa förmåga att med hjälp av relevanta juridiska metoder tillämpa och tolka processrättsliga regler samt bedöma processrättsliga problem,

– visa förmåga att systematiskt, självständigt och kritiskt identifiera, formulera analysera och argumentera i processrättsliga frågeställningar, och

– inom givna tidsramar genomföra ett rättegångsspel

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången kurs förväntas studenten individuellt och i grupp kunna:

– visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt, och

– kritiskt bedöma och värdera processrättsliga frågeställningar med hänsyn till relevanta samhälleliga frågor.

1.4. *Registrering och omregistrering*

Student som är antagen till juristprogrammet och som ska läsa obligatoriska kurser som förstagångsregistrerad på termin 2–7, måste **inför** varje termin anmäla vilka kurser som studenten ska läsa och tacka ja till dessa. Detta krävs för att studenten sedan ska kunna webbregistrera sig.

En student som avser att läsa en kurs ska vara registrerad senast andra kursdagen.

Omregistrering på kursen görs av kursadministratören.

1.5. Avregistrering

Student som av olika anledningar inte avser att läsa kursen måste avregistrera sig *inom tre veckor efter kursstart*. Avregistreringen görs via studentkontot i Ladok. Detta är av stor vikt då studenten på så sätt räknas som förstagångsregistrerad när studenten registrerar sig nästa gång och därmed är garanterad en plats i undervisningen. Sista datum för tidigt avbrott beräknas från måndagen i den vecka som kursen startar och tre veckor framåt. Sista dag är alltid en söndag.

Observera, avregistreringar kan få konsekvenser för rätten att erhålla studiemedel. Kontakta CSN för mer information.

Stockholms universitet

2. Närmare om kursens uppbyggnad och pedagogik

2.1. Kursens övergripande pedagogik

Kursen utgår ifrån problembaserat lärande; en undervisningsmetod som är inriktad på problemlösningsaktiviteter som förbättrar förutsättningarna att tänka kritiskt, kreativt och problemorienterat (se särskilt avsnitt 7.5.4 om Stockholmsmodellen).

Problembaserat lärande förutsätter att studenterna tar aktiv del i sitt eget lärande och syftar således till att förebygga en passiv förväntan om att någon annan (läraren) ska tillföra kunskapen (se avsnitt 7.5 om betygskriterierna). För en blivande jurist är ett sådant förhållningssätt nödvändigt. Lärarens roll är att handleda studenterna genom att stötta, uppmuntra och utmana, snarare än att presentera färdiga svar eller svarsmallar. Ett sådant upplägg ställer också höga krav på såväl individuella som gemensamma förberedelser i basgrupperna (se mer härom nedan). På så sätt fungerar basgruppen som en tillgång vars arbete varje student förväntas ta aktiv del i. I basgruppen ges tillfälle att pröva argumentationslinjer, utmanas i det egna tänkandet och ta del av andras tankar. Samtidigt tränas generiska färdigheter som samarbete, kommunikation och planering.

2.2. Seminarier

Kursens stomme utgörs av seminarierna. Seminarieundervisning är ägnad att utveckla förmågan att lösa komplexa rättsliga problem. Detta sker genom noggranna studier av rättskällorna, diskussioner med kurskamrater och lärare samt egen reflektion över de problem som seminarieundervisningen aktualiserar, inte minst mötet mellan det konkreta – enskilda fall – och det abstrakta – normerna (regler, allmänt hållna rättsgrundsatser, principer, m.m.).

Seminarieundervisningen, som utgår ifrån basgruppsmodellen, bedrivs i grupper om cirka 26–30 studenter. Under vårterminen 2025 uppgår antalet seminarier till 14 stycken. Seminarierna innebär olika grader av introduktion till, och fördjupning i, vissa centrala processrättsliga frågor. Seminarierna utgår ifrån processens kronologi och introducerar centrala processrättsliga teman.

Seminarietillfällena utgör en övning i att med utgångspunkt i vetenskapliga förhållningssätt till rätten kritiskt tillämpa och analysera rättskällor, principer och möjliga lösningsförslag på problem inom processrätten. Seminarierna ger också övning i att analysera aktuella processrättsliga frågor i relation till processens samhällsfunktioner och juristens olika yrkesroller i ett vidare samhälleligt och etiskt perspektiv.

För seminarierna gäller ett krav på aktivt och förberett deltagande i form av dels individuella förberedelser, dels förberedelser i den egna basgruppen. Kravet på *individuella förberedelser* innebär att varje student innan basgruppsmötet ska ha studerat relevant material för seminariet och förberett frågorna på egen hand för att sedan kunna presentera utvecklade och

motiverade lösningsförslag i den egna basgruppen. Den individuella förberedelsen är viktig för att åstadkomma meningsfulla diskussioner i såväl basgruppen som i seminariegruppen. Skulle en brist på förberedelse bli uppenbar kan läraren besluta om att inte godkänna närvaron. Vidare sammanträder och förbereder sig basgrupperna i anslutning till undervisningen. Förberedelsetiden är obligatorisk och schemalagd till en timme, vilket är ett minimum. Syftet med förberedelser i den egna basgruppen är att diskutera olika lösningsförslag. Varje basgrupp ska sedan inför seminariegruppen och läraren kunna redovisa hur diskussionerna inom basgruppen har sett ut och diskutera olika lösningsförslag. Seminarieuppgifterna är således tänkta att utgöra konkreta utgångspunkter för vidare diskussion under seminarieläraren ledning. Det handlar således inte om att seminarieläraren ska presentera ”korrekta lösningar”, utan snarare stötta, uppmuntra och utmana studenternas lärprocess.

Processrättskursen är uppbyggd utifrån utgångspunkten att varje seminariedeltagare tar ansvar för sitt och gruppens lärande: Ju bättre förberedelserna till seminarierna är, desto länge går det att nå i diskussioner och förståelse under seminariet. Märk att seminarierna omöjligt kan täcka in allt som utgör kursfordran; det krävs alltså en betydande grad av självstudier av kursmaterialet utöver arbetet med seminarierna. Däremot utgör seminarierna utmärkta tillfällen för att träna sin förmåga att identifiera och analysera processrättsliga problem och argumentera för viss eller annan lösning på det identifierade processrättsliga problemet.

Vid samtliga seminarier gäller obligatorisk närvaro (beträffande dispens, se avsnitt 3.2).

Av seminariematerialet, som finns tillgängligt i Athena, framgår allmänna instruktioner samt läsanvisningar och uppgifter till varje seminarietillfälle. Observera att ~~s~~eminarierna inte behöver följa ordningen i seminariematerialet utan samtliga studenter måste utgå från aktuellt schema.

2.3. Föreläsningar

Föreläsningarna behandlar centrala delar inom allmän processrätt och specialprocessrätt, så som t.ex. processens ram, processhinder, processprinciper, förundersökning och tvångsmedel, summarisk process i tvistemål, rättegångskostnader, bevisföring, bevisvärdering, förhör, rättskraft, ändring av talan, överrättsprocess, skiljeförfarande, konkurs och utsökningsrätt.

Föreläsningarna är avsedda att ge en *överblick* av processrättsämnet. På så sätt utgör de en hjälp vid inläsningen av kurslitteraturen och vid förberedelserna inför seminarierna. Föreläsningarna utgör alltså ett *komplement* och ingen ersättning för studier av litteratur och andra rättskällor. Vissa föreläsningar behandlar perspektiv och frågor som i mindre grad behandlas i kurslitteraturen. Inför de flesta föreläsningar finns möjlighet att via Athena ta del av en presentation av föreläsningen (åhörarkopior).

Stockholms universitet

Deltagande vid föreläsningarna är frivilligt.

2.4. Rättegångsbesök inklusive författande av rättegångsrapport

Innan rättegångsspelen (se avsnitt 2.5) inleds ska samtliga studenter basgruppsvis ha genomfört ett rättegångsbesök samt lämnat in en rättegångsrapport över besöket. Grupperna ska besöka en huvudförhandling i tvistemål (dispositivt eller indispositivt) eller i brottmål. Varje basgrupp väljer själv vilken huvudförhandling som besöks. Notera att det kan vara svårt att hitta huvudförhandlingar i tvistemål. Vi ni besöka tvistemål bör ni alltså planera besöket noga.

Efter rättegångsbesöket ska varje basgrupp upprätta en gemensam rättegångsrapport som omfattar huvudförhandlingen. En närmare beskrivning av hur rättegångsbesöket går till och vad rättegångsrapporten ska innehålla, lämnas i skriften *Instruktion för rättegångsbesök och rättegångsrapport*, som finns tillgänglig i Athena. Inlämningstiden för rättegångsrapporten framgår av schemat.

Genomförande av basgruppsvisa rättegångsbesök och basgruppsvist författande av rättegångsrapport är obligatoriskt för samtliga studenter. Den som inte med godkänt resultat genomgått detta obligatorium kan inte få ut något betyg i ämnet processrätt. Se även under avsnitt 7.1 nedan.

2.5. Rättegångsspel

Rättegångsspelet genomförs i halva seminariegruppen, antingen i form av en brottmålsprocess eller en tvistemålsprocess. Det går inte att välja måltyp; däremot kommer varje student att kunna lämna önskemål om viss roll. Vid flera intressenter avgör lotten och blir viss roll obesatt tilldelar seminarieläraren rollen till student som inte redan har en roll. Rättegångsspelet syftat dels till att ge en förståelse för den praktiska tillämpningen av processrätten, dels att ge möjligheten att se sambanden mellan de olika processuella institut och problemområden som behandlas vid seminarierna och i kurslitteraturen. Eftersom processrättens regelsystem i hög grad präglas av abstraktion är det fruktbart att genom tillämpning skaffa sig en praktisk förståelse för hur processrättsliga regler ska tillämpas. Rättegångsspelet bör inte betraktas endast som ett renodlat praktiskt moment med ett givet körschema, utan utgör ett utmärkt tillfälle för repetition och integration av teoretiska moment och delar av innehållet i kursen. Särskilt för de studenter som engagerat sig i juristrollerna under rättegångsspelet, bidrar detta till en god repetition och integrering av kursens olika teman. De olika rollerna kräver olika former av förberedelser, såväl individuellt som i grupp. Juristrollerna är alltid minst dubblerade, vilket innebär att arbetet kan fördelas mellan rollinnehavarna.

Kursens rättegångsspel introduceras vid en föreläsning. Därutöver omfattar rättegångsspelen följande obligatoriska moment:

Stockholms universitet

a) Beroende på rolltilldelning: Gruppvist författande av stämningsansökan, svaromål eller målsägandeinlaga, bevisuppgifter från försvaret samt eventuella korrigeringar av inlagorna, överläggning och framtagande av muntligt meddelad dom. Inlämningar sker i Athena vid tidpunkter som framgår av schemat.

b) Aktivt deltagande i ett rättegångsspel inklusive schemalagda förberedelser, huvudförhandling och genomgång av spel (samtliga studenter). Samtliga studenter ska delta vid något rättegångsspel. Inför respektive moment ska rättegångsbesöket ha genomförts och rättegångsrapporten lämnats in. Relevant lagtext och kurslitteratur ska studeras och användas.

En utförligare beskrivning av underlaget för spelen, de olika rollerna och övriga instruktioner finns i skriften *Material till rättegångsspelet*, som finns tillgänglig i Athena. Inlämningstider för inlagor m.m. framgår av schemat.

Deltagande i rättegångsspelet är obligatoriskt (gäller samtliga moment). Den som inte med godkänt resultat genomgått detta obligatorium kan inte få ut något betyg i ämnet processrätt.

2.6. Processrättskliniken

Processrättskliniken är en öppen mottagning för studenter på kursen som har frågor om kursen eller kursinnehållet och som ville diskutera detta med någon lärare, och antingen inte haft möjlighet att ta upp dessa vid ordinarie undervisningstillfällen eller av annat skäl vill ta upp dem enskilt eller i mindre grupp. Deltagande är frivilligt och behovsstyrt, vilket innebär att den som dyker upp faktiskt har någon eller några konkreta frågor. Tanken är inte att komma till kliniken för att lyssna på andras svar och frågor. Närvarande lärare svarar efter förmåga och i mån av tid enligt principen först till kvarn. Kan läraren inte utan vidare svara på en fråga, ges i regel en hänvisning eller tillvägagångssätt för att på egen hand hitta svaret. Varje tillfälle är en timme och processrättsklinikens öppettider och lokal framgår av schemat.

3. Skriftliga och muntliga övningar, obligatorier m.m.

3.1. *Skriftliga och muntliga övningar*

Skriftliga övningar. Efter genomförda rättegångsbesök i respektive basgrupp, ska basgruppsvisa rättegångsrapporter författas och lämnas in. Inom ramen för rättegångsspelen ska studenterna gruppvis författa inlagor.

Muntliga övningar. Inom ramen för rättegångsspelen ges varje student i en vald eller tilldelad roll, tillfälle att öva olika muntliga moment i rättegången (t.ex. muntlig förberedelse, sakframställning, förhör och plädering). Varje spel avslutas med en lärarledd genomgång då studenternas prestationer diskuteras. Därtill förväntas alla studenter ta aktiv del i diskussionerna vid seminarierna.

Stockholms universitet

3.2. *Obligatorier*

Deltagande vid föreläsningarna är frivilligt.

Vid seminarieundervisningen gäller obligatorisk aktiv närvaro i den tilldelade seminariegruppen. Med aktiv närvaro avses att studenten ska ha förberett uppgifterna, *vilket innefattar att innan basgruppsmötet ha studerat det till seminariet angivna materialet (relevant lagtext, rättsfall, artiklar, kurslitteratur, etc.*) samt vara förberedd att delta i diskussionerna av dessa. Deltagande i en annan seminariegrupp än den studenten är registrerad i räknas inte som närvaro. Då betraktas studenten som frånvarande. Vid seminarieundervisningen VT 2025 föreligger generell dispens vid två seminarietillfällen utan krav på att studenten redovisar laga förfall eller fullgör någon form av uppgift som kompensation för frånvaron. Dispens från närvarokravet vid ytterligare ett seminarietillfälle kan lämnas vid laga förfall mot att studenten, för att kompensera frånvaron, fullgör en skriftlig promemoria om fem (5) sidor. Kompletteringsuppgiften erhålls i anslutning till beslutet om dispens. Som laga förfall räknas avbrott i de allmänna kommunikationerna, sjukdom eller annan omständighet som ej bort förutses och som utgör giltig ursäkt. Arbete, lång restid eller semester (även i samband med firande av högtider) eller obligatoriskt undervisningsmoment i annan kurs som följs parallellt är exempel som inte utgör laga förfall. Laga förfall ska kunna styrkas med intyg eller motsvarande. Dispens för att komplettera frånvaro från ytterligare seminarietillfällen genom skriftlig PM kan inte påräknas utan att *synnerliga skäl* föreligger.

Obligatorisk aktiv närvaro och genomförande gäller vid samtliga moment i rättegångsspelen (gruppvist *författande av stämningsansökan, målsägandeinlaga, svaromål, bevisuppgift för försvaret, muntlig förberedelse i förkommande fall, gruppvis granskning och uppdatering av stämningsansökan, huvudförhandling samt lärarledd genomgång*). I rättegångsspelen räknas som giltig närvaro endast deltagande i den grupp i vilken studenten är registrerad (om det inte föreligger beslut om annat från kursföreståndaren). Dispens från momenten i rättegångsspelet medges endast vid ***synnerliga skäl***. Vid meddelad dispens ska obligatoriet fullgöras genom en kompletteringsuppgift. Meddelas inte dispens, är studenten hänvisad till att fullgöra obligatoriet vid nästa kurstillfälle, *i mån av plats*.

Basgruppsvisa rättegångsbesök i tvistemål eller brottmål samt basgruppsvist författande av rättegångsrapport är obligatoriskt.

Med obligatorisk närvaro avses att den studerande ska förbereda uppgifter inför rättegångsspelen och seminarierna, aktivt delta i undervisningen och diskussionen av uppgifterna.

För att få tillgodoräkna sig sitt betyg i processrätt krävs att studenten har fullgjort samtliga obligatoriska moment med godkänt resultat. Fullgjort obligatorium är giltigt i två år.

Stockholms universitet

3.3. *Internationella och komparativa inslag*

I delar av undervisningen ingår att på engelska läsa artiklar eller utdrag från internationell litteratur. Vid seminarierna ska studenterna kunna använda och redogöra för det internationella materialet. Vid vissa seminarier behandlas också Europakonventionen och EU-rätten med tillhörande rättspraxis som rättskälla inom processrätten. Där så är befogat kan också viss del av undervisningen genomföras på engelska.

I kursens olika moment ingår, där så är befogat, komparativa inslag. Det kan t.ex. handla om att vid behandlingen av ett visst processrättsligt institut beröra detta instituts motsvarighet i något annat land eller i någon annan rättsordning.

3.4. *Samverkan med det omgivande samhället*

Vissa av lärarna på kursens olika moment är eller har varit praktiker, t.ex. domare, åklagare och advokater, och i undervisningen kan de således anknyta till aktuella problem och företeelser i sin verksamhet. Ett obligatoriskt moment på kursen som anknyter till det praktiska rättslivet är rättegångsbesöken (tvistemål eller brottmål) samt tillhörande författande av rättegångsrapport.

3.5. *Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort*

De processuella problem som behandlas på kursen anknyter ofta till den materiella civilrätten och straffrätten och domstolarnas roll betraktas ur ett stats- och europarättsligt perspektiv.

4. Basgruppsindelning

För att kunna anmäla sig till en grupp måste studenten vara registrerad på kursen. Athena kommer att vara öppen för anmälan från och med den tidpunkt som anges på kurssidan. De studenter som är förstagångsregistrerade och således inte har läst kursen tidigare har förtur till undervisningen och får välja plats i en grupp först. Omregistrerade studenter ska kontakta kursadministratören i samband med kursstart och bereds tillträde *i mån av plats* samt efter principen ”först till kvarn”. Som regel kan registrering ske t.o.m. den andra kursdagen, dvs. dagen efter introduktionsföreläsningen.

Student som ska komplettera rättegångsspel från tidigare termin ska *inte anmäla sig till en grupp utan istället kontakta kursadministratören senast den andra kursdagen*, dvs. dagen efter introduktionsföreläsningen.

Byte av grupp kan endast genomföras t.o.m. den tidpunkt som anges i Athena om det finns ledig plats i en annan grupp. Det innebär att studenten själv avanmäler sig och därefter anmäler sig till en annan grupp via Athena.

En student som av någon anledning inte kan närvara vid moment i sin rättegångsspelsgrupp har möjlighet att byta med student i en annan grupp. Studenten tar då själv kontakt med den

person med vilken man vill göra ett byte. Bytet ska i så fall avse hela rättegångsspelet. Därefter ska *båda studenterna* meddela kursadministratören att båda godtar bytet samt vilka grupper som berörs. Bytet är godkänt först när detta har bekräftats av kursadministratören.

5. Studieanvisningar

Ta noga del av de instruktioner för de olika kursmomenten som publiceras i Athena, samt seminarieinstruktionerna. Eftersom både ämnet och kursen är omfattande, är goda förberedelser nyckeln till framgångsrika processrättstudier. Kurslitteraturen framgår av litteraturlistan. Till varje seminarium finns material angivet som skall studeras innan basgruppsmötena och finnas tillgängligt vid seminariet. Ta för vana att alltid ha relevant lagtext tillgänglig!

Rättsfallskompendiet utgör ett viktigt komplement till kurslitteraturen. Här finns ett antal rättsfall vilka aktualiseras vid undervisningen och som i övrigt behandlar centrala processuella frågor. Rättsfallskompendiet finns tillgängligt i Athena och i Inspera vid salstentamen (ej vid duggan).

Vad gäller lagtext hänvisas dels till RB, dels till de övriga författningarna med processrättsligt innehåll som omtalas i kurslitteraturen och vid undervisningen. Det är viktigt att läsa lagtexten parallellt med litteraturen. Till processrättskursen rekommenderas en lagbok som inte är äldre än två år. Notera dock att lagstiftningstakten för närvarande är hög på det straffprocessuella området, vilket kan ha gjort vissa bestämmelser i äldre lagboksutgåvor överspelade.

6. Litteraturlista

6.1. *Kurslitteratur*

Kurs	**Kursfordran**
Ekelöf-Edelstam-Heuman-Pauli, Rättegång I, 9 uppl., 2016	Hela boken
Ekelöf-Edelstam-Pauli, Rättegång II, 9 uppl., 2015	Hela boken
Ekelöf-Andersson-Bellander-Bylund-Edelstam-Pauli, Rättegång III, 8 uppl., 2018	Hela boken
Ekelöf-Edelstam-Heuman, Rättegång IV, 7 uppl., 2009	Hela boken

Ekelöf-Edelstam-Pauli, Rättegång V, 9 uppl., 2024	Hela boken
Ekelöf-Bellander-Edelstam-Pauli, Rättegång I—V, Supplement, 15 uppl., 2024	Hela boken
Welamson, Munck, Rättegång VI: Processen i hovrätt och Högsta domstolen, 6 uppl., 2022	Hela boken
Heuman, Specialprocess, Utsökning och konkurs, 8 uppl., 2020	Hela boken*
Lagtext: Sveriges Rikes Lag med tillägg (Norstedts Juridik/Wolters Kluwer) eller Sveriges Lagar/Sveriges Lag (Thomson Fakta/Studentlitteratur) eller Svensk Lag (Iustus)	Relevant lagtext. Aktuell årsupplaga rekommenderas (äldre upplagor är tillåtna vid examination, på egen risk).

* För kompletteringsstudenter (momentkod:PRO-K) är endast avsnitten om skiljeförfarande, summarisk process och mål om äktenskapsskillnad, vårdnad, boende, underhåll m.m. kursfordran.

6.2. *Studiematerial*

Material med förberedelseuppgifter och läsanvisningar till seminarieundervisningen distribueras via Athena, liksom kursens rättsfallskompendium och material till rättegångsspelen samt instruktioner för rättegångsbesöken samt författande av rättegångsrapporten.

Inför de flesta föreläsningar finns möjlighet att ladda ner en presentation av föreläsningen (åhörarkopior). Observera att varje lärare äger rättigheterna till sitt publicerade material; det är alltså inte tillåtet att utan tillstånd sprida sådant material exempelvis genom att ladda upp detta till facebookgrupper eller andra digitala fora eller media.

7. Examination

7.1. *Examinationsmoment*

Examination sker genom:

- obligatorisk aktiv närvaro vid seminarierna,

- obligatorisk närvaro vid rättegångsbesök,
- skriftlig rättegångsrapport,
- skriftlig flervalstentamen (dugga),
- genomförande av rättegångsspel, och
- skriftlig tentamen (salsskrivning)*

*vilket gäller såväl grundkursen i processrätt 18 hp (JU212L) som kompletteringskursen i processrätt 15 hp (JU312K).

Vid samtliga seminarier och moment vid rättegångsspelen råder ett krav på aktiv närvaro. Men aktiv närvaro avses att studenten ska ha förberett uppgifterna, dels individuellt, dels gemensamt i basgruppen, samt vara beredd att delta i diskussionerna av dessa uppgifter. Basgrupperna ansvarar för att uppgifterna inom gruppen blir jämnt fördelade. Endast deltagande i den grupp i vilken studenten är registrerad räknas som närvaro såvida kursföreståndaren inte har meddelat annat. Kursföreståndaren kan dock meddela generell dispens från närvarokravet enligt de av Juridiska institutionen beslutade föreskrifterna för examination.

Rättegångsrapport som inte uppfyller samtliga bedömningskriterier (se nedan) underkänns. Underkänd rättegångsrapport kan kompletteras och lämnas in på nytt såvida inte bristerna är för omfattande. I det senare fallet måste ny rättegångsrapport lämnas in. Om rättegångsrapporten underkänns ånyo, får momentet fullgöras vid nästa kurstillfälle.

Vid bedömning av rättegångsrapport tas hänsyn till följande:

- identifikation av relevanta processrättsliga problem och frågor,
- processrättsliga kunskaper och förståelse,
- analys och argumentation,
- disposition,
- språkbehandling, och
- tidsramar.

Underkänd närvaro från rättegångsspelen, vilket innefattar bristande aktiv närvaro, kan inte kompletteras på annat sätt än genom godkänd närvaro vid rättegångsspelen som ges vid nästa kurstillfälle. Underkända skriftliga inlagor kan kompletteras, om det är fråga om

Stockholms universitet

smärre brister. I annat fall får bristen avhjälpas genom nytt författande av inlaga vid nästa kurstillfälle.

För godkänt betyg på kursen fordras att samtliga obligatorier och förväntande studieresultat är uppfyllda. För att få tillgodoräkna sig sitt betyg i processrätt krävs att studenten har fullgjort samtliga obligatoriska moment med godkänt resultat. Fullgjort obligatorium är giltigt i två år.

Betygsgraderingen görs på grundval av resultatet från den skriftliga flervalstentamen (duggan) och den skriftliga tentamen; se vidare avsnitt 7.5.3. Som slutligt betyg på kursen används något av vitsorden Med beröm godkänd (AB), Icke utan beröm godkänd (BA), Godkänd (B) eller Underkänd (U).

För övriga examinationsmoment används endast betyget Godkänt (G) respektive Underkänd (U).

Utöver att ett visst lägsta sammanlagda poängantal måste uppnås för betyget B eller högre betyg krävs för godkänt resultat att studenten erhåller minst två (2) poäng på flervalstentamen (duggan) samt minst fem (5) poäng per fråga på den skriftliga tentamen. För *godkänd tentamen* (alltså inte kursbetyg) krävs minst 20 poäng. Detta innebär att det inte är möjligt att få godkänt betyg på kursen utan att prestera en viss minimipoäng på flervalstentamen (duggan) respektive varje fråga på den skriftliga tentamen. För godkänt kursbetyg krävs dessutom att en viss lägstanivå för totalpoängen uppnås, se avsnitt 7.5.3.

Student som har underkänts vid flervalstentamen och/eller salstentamen bereds tillfälle för ny examination. Student som har fått godkänt betyg har inte rätt att genomgå ny examination för högre betyg. Student som har underkänts två gånger av samma examinator har rätt att kräva en annan examinator vid ytterligare försök. Det gäller dock inte om särskilda skäl talar emot att en annan examinator ska utses.

7.2. *Tillträde till examination*

För tillträde till tentamina krävs att studenten är registrerad på kursen.

För att få tillgodoräkna sig sitt betyg i processrätt krävs att studenten har fullgjort samtliga obligatoriska moment med godkänt resultat.

På tentamensdagarna är det viktigt att studenterna är på plats i tentamenssalen minst en kvart innan tentamens starttid.

7.3. *Anmälan till flervalstentamen (dugga) och skriftlig tentamen*

Tentamensanmälan ska göras senast tio kalenderdagar före dag för flervalstentamen respektive skriftlig tentamen. Studenter som inte anmält sig kan inte beredas plats på flervalstentamen eller den skriftliga tentamen.

Alla studenter har rätt att i stället för ordinarie betyg få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan. Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till kursadministratören senast fem arbetsdagar före tentamen.

Finns behov av extra åtgärder i samband med tentamen på grund av funktionsnedsättning ska detta anmälas till kursadministratören (se nedan under avsnitt 8).

7.4. *Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler vid den skriftlig tentamen*

Information om de olika examinationsalternativen samt de ordningsregler som gäller vid tentamen finns på Juridiska institutionens hemsida. Förekomst av otillåtna hjälpmedel, anteckningar och liknande samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

Vid den skriftliga flervalstentamen (duggan) tillämpas examinationsalternativ 2 (två): Endast författningstext, standardavtal och allmänt vedertagna regelsamlingar. Anteckningar, flärpar, understrykningar och dylikt (oavsett form) i angivna texter är tillåtna.

Vid den skriftliga tentamen tillämpas examinationsalternativ 3 (tre): All kurslitteratur, författningstext liksom anteckningar (oavsett form). Anteckningar, flärpar, understrykningar och dylikt (oavsett form) i angivna texter är tillåtna. Egen elektronisk utrustning för kommunikation och/eller möjlighet till internetuppkoppling får inte tas med.

.

Stockholms universitet

7.5. *Betygskriterier*

7.5.1. ***Betygskriterier enligt den målrelaterade fyrgradiga betygsskalan***

AB	Mycket god kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är mycket väl identifierade och analyserade. Rättsligt relevant material används. En rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. I förekommande fall anges, analyseras och utvärderas olika alternativa rättsliga lösningar. Svaret är välstrukturerat och håller mycket god språklig standard. Analyser och resonemang utförs korrekt och utförligt med utgångspunkt från samtliga relevanta principer. Mycket god tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
Ba	God kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är väl identifierade och analyserade. I huvudsak rättsligt relevant material används. Minst en rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. Svaret är strukturerat och håller god språklig standard. Analyser och resonemang utförs i huvudsak korrekt med utgångspunkt från viss relevant princip eller vissa relevanta principer. God till mycket god tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
B	Godtagbar kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är identifierade och analyserade på ett godtagbart sätt. Visst rättsligt relevant material används. Någon rättslig lösning på något identifierat problem anges. Svaret är delvis strukturerat och håller tillfredsställande språklig standard. Analyser och resonemang utförs delvis korrekt med utgångspunkt från någon relevant princip. Godtagbar tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
U	Uppnår inte kraven för B.
Betygskriterierna ska läsas som typprestationer. I det enskilda fallet utgår examinatorn ifrån ett helhetsomdöme, där enstaka styrkor och svagheter kan kompensera varandra. Kriterierna bygger på de bedömningsområden som utgörs av de förväntade studieresultaten (lärandemålen).	

Stockholms universitet

7.5.2. Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan

A	Synnerligen god kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är synnerligen väl identifierade och analyserade. Rättsligt relevant material används. En rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. I förekommande fall anges, analyseras och utvärderas olika alternativa rättsliga lösningar. Svaret är välstrukturerat och håller mycket god språklig standard. Analyser och resonemang utförs utmärkt och utförligt med utgångspunkt från samtliga relevanta principer. Utmärkt tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
B	Mycket god kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är mycket väl identifierade och analyserade. Rättsligt relevant material används. En rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. I förekommande fall anges, analyseras och utvärderas olika alternativa rättsliga lösningar. Svaret är välstrukturerat och håller mycket god språklig standard. Analyser och resonemang utförs korrekt med utgångspunkt från viss relevant princip eller vissa relevanta principer. Mycket god tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
C	God kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är väl identifierade och analyserade. I huvudsak rättsligt relevant material används. En rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. I förekommande fall anges, analyseras och utvärderas olika alternativa rättsliga lösningar. Svaret är strukturerat och håller god språklig standard. Analyser och resonemang utförs i huvudsak korrekt med utgångspunkt från viss relevant princip eller vissa relevanta principer. God till mycket god tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
D	Tillfredsställande kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Visst eller vissa problem är väl identifierade och analyserade. Visst rättsligt relevant material används. Någon rättslig lösning på något identifierat problem anges. Svaret är delvis strukturerat och håller tillfredsställande språklig standard. Analyser och resonemang utförs på ett till stora delar korrekt sätt med utgångspunkt från någon relevant princip. Tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten är bättre än godtagbar.

Stockholms universitet

E	Godtagbar kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är identifierade och analyserade på ett godtagbart sätt. Visst rättsligt relevant material används. Någon rättslig lösning på något identifierat problem anges. Svaret är delvis strukturerat och håller tillfredsställande språklig standard. Analyser och resonemang utförs delvis korrekt med utgångspunkt från någon relevant princip. Godtagbar tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
Fx	Näst intill godtagbar kunskap om processrättens begrepp och principer. Problem är identifierade och analyserade på ett näst intill godtagbart sätt. Visst rättsligt relevant material används. Någon rättslig lösning på något identifierat problem anges. Visat något prov på förmåga att analysera eller föra resonemang med utgångspunkt från någon relevant princip. Visat något prov på förmåga att tillämpa metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
F	Uppnår inte kraven för Fx.
Betygskriterierna ska läsas som typprestationer. I det enskilda fallet utgår examinatorn ifrån ett helhetsomdöme, där enstaka styrkor och svagheter kan kompensera varandra. Kriterierna bygger på de bedömningsområden som utgörs av de förväntade studieresultaten (lärandemålen).	

Stockholms universitet

7.5.3. Ungefärlig betygsskala för totalpoängen (flervalstentamen och skriftlig tentamen)

AB		A 44
	40	B 39
Ba		
		C 33
	32	D 28
B		
	22	E 22
U		Fx
		F

Maxpoäng för flervalstentamen (duggan) är åtta (8) poäng och för den skriftliga tentamen trettio (40) poäng, d.v.s. totalt maximalt 48 poäng. Uppnådd totalpoäng för flervalstentamen (duggan) och den skriftliga tentamen ligger till grund för det slutliga graderade kursbetyget. Betygsskalan ovan illustrerar relationen mellan de båda betygsskalorna och de olika *kursbetygen*.

Poängsättningen utgör endast ett hjälpmedel för den bedömning av studenternas prestationer som görs i förhållande till de ovan redovisade betygskriterierna och lärandemålen.

7.5.4. Betygskriterierna och Stockholmsmodellen

Utifrån betygskriterierna kan man uppställa följande ”checklista” för vad som bedöms genom tentamina (flervalstentamen/dugga och skriftlig tentamen). Kraven i den tregradiga betygsskalan anges inom parentes:

1. Kunskap i och förståelse av processrättsliga *begrepp och principer* (B: godtagbar, Ba: god, AB: mycket god)
2. Identifiering och analys av *problemen* (B: godtagbart, Ba: väl, AB: mycket väl),
3. Angivandet av rättsliga *lösningar på problemen* (B: någon lösning på något problem, Ba: minst en lösning på varje problem analyseras och utvärderas, AB: även alternativa lösningar analyseras och utvärderas),
4. Användningen av *rättsligt relevant material* (B: visst relevant material, Ba: i huvudsak relevant material, AB: relevant material),
5. Utförandet av analys och resonemang *utifrån relevanta principer* (B: delvis korrekt utifrån någon relevant princip, Ba: i huvudsak korrekt med utgångspunkt från viss relevant princip, AB: korrekt och utförligt med utgångspunkt från samtliga relevanta principer),
6. Tillämpning av *metoder för lagtolkning och rättstillämpning* inom processrätten (B: godtagbar, Ba: god till mycket god, AB: mycket god), och
7. *Strukturen* på svaret innefattande språkbehandling (B: delvis strukturerat, Ba: strukturerat, AB: välstrukturerat)

För vissa frågor kan problemen vara givna redan genom frågeformuleringen och deras lösning och stödet för lösningarna relativt klara förutsatt att man har kännedom om t.ex. lagtext, RB:s systematik och processrättslig begreppsanvändning (då testas framförallt punkterna 1, och 3 ovan). Detta gäller i synnerhet frågorna på flervalstentamen (duggan). För andra frågor kan det som främst testas i stället vara att identifiera problem samt att analysera dem utifrån relevanta principer och juridiska metoder (punkterna 2, 5 och 6 ovan). Vad gäller betygskriteriet i punkten 4 ovan (användning av rättsligt relevant material) tas vid examinationen hänsyn till vilket material som tillåts vid tentamen.

Stockholms universitet

Genom Fakultetsnämndens beslut att införa den s.k. Stockholmsmodellen föreskrivs att *väsentlig del* av kursbetyget på kursen ska baseras på examination av kritiska, principiella och vetenskapliga förhållningssätten till juridiken. För processrättskursens del motsvaras detta framförallt av betygskriterierna i punkterna 2, 5 och 6 ovan.

7.6. *Tentamensresultat*

Tentamensresultat anslås i Ladok enligt gällande riktlinjer, normalt senast 15 arbetsdagar efter tentamensdagen.

Så kallad snabbrättning av tentamen förekommer inte och några förhandsbesked angående resultatet kan inte erhållas.

7.9 Begäran om omprövning

Begäran om omprövning lämnas på särskild blankett till kursadministratören. Begäran ska vara noga motiverad mot bakgrund av betygskriterierna.

8. Funktionsnedsättning

8.1. *Allmänt*

Stockholms universitet erbjuder olika pedagogiska stödformer för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Stödet som erbjuds beror på den enskildes situation och är till för att underlätta studierna. Målet är att alla studenter ska ha en möjlighet att studera på lika villkor.

För att ta del av stödet som erbjuds måste studenten göra en ansökan. Detta görs genom att studenten loggar in i systemet Nais via länk på studentavdelningens hemsida och fyller i webbformuläret. För att fullfölja ansökan måste studenten bifoga ett intyg som bekräftar en varaktig funktionsnedsättning. Hemsidan hittas via Stockholms universitet > Utbildning > Ny student > Studera vid universitetet > Studera med funktionsnedsättning > Ansök om stöd och anpassningar.

När ansökan är mottagen kontaktas studenten av studentavdelningen för att boka ett personligt möte.

Stockholms universitet

En student som har beviljats stöd ska sedan ta kontakt med institutionens kontaktperson och lämna in det intyg som studentavdelningen utfärdat. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: viktoria.pettersson@juridicum.su.se.

8.2. *Examination*

Observera att student *senast 3 veckor* före varje examinationstillfälle måste meddela kursadministratören att examination med stöd ska genomföras så att eventuella extra åtgärder kan vidtas. Observera också att tentamensanmälan måste ske på sedvanligt sätt senast tio kalenderdagar före dag för tentamen. Notera också att för stödåtgärder som löper över hel kurs (t.ex. anteckningshjälp) eller mer ingripande åtgärder (t.ex. dela upp tentamen) måste studenten i god tid, men *senast vid kursstart*, kontakta kursadministratören och meddela att studenten önskar dessa stödåtgärder.

9. Studentinflytande och kursutveckling

Samtliga studenter uppmanas att fylla i en elektronisk blankett för kursutvärdering i slutet av kursen. Kursutvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt, och de synpunkter och idéer som framförs i kursutvärderingen övervägs alltid noga.